

**Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Національний університет цивільного захисту України**

**Матеріали XVI Міжнародної
науково-практичної конференції**

«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ГАСІННЯ ПОЖЕЖ ТА ЛІКВІДАЦІЇ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ»

2 травня 2025 року

Черкаси 2025

9. Dubinin D. et al., Numerical studies of the breakup of the water jet by a shock wave in the barrel of the fire extinguishing installation. Sigurnost. 2024. 66 (2). P. 139–150. doi: 10.31306/s.66.2.4.

УДК 614.825:621.31

АНАЛІЗ СТАНУ ПОЖЕЖ, ЩО ВИНИКЛИ ЧЕРЕЗ ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ЕЛЕКТРООБЛАДНАННЯ

*Дарія ДУХНОВСЬКА, Олена БОРСУК к.т.н.
Національний університет цивільного захисту України*

За даними аналізу карток обліку пожеж, що ведуть територіальні органи ДСНС, протягом 9 місяців 2024 року в Україні зафіксовано 90 033 пожежі. Завдані ними матеріальні втрати перевищили 47 млрд 114 млн 233 тис. грн, з яких прямі збитки склали 20 млрд 213 млн 768 тис. грн, а побічні – 26 млрд 900 млн 465 тис. грн. Однією з основних причин пожеж залишається порушення правил пожежної безпеки під час монтажу та експлуатації електроустановок, що займає третє місце серед загальної кількості випадків займання [1-5].

Аналіз динаміки пожеж, спричинених порушенням правил експлуатації електрообладнання за період 2020–2024 років (за 9 місяців кожного року), свідчить про загальну тенденцію до зростання їхньої кількості. Водночас зменшення показників у 2022 та 2023 роках пояснюється відсутністю можливості фіксувати випадки пожеж на тимчасово окупованих територіях.

Зростання кількості пожеж у 2024 році до рівня довоєнного періоду відбувається на фоні скорочення контрольованої території країни приблизно на 20%. Така статистика підкреслює необхідність посиленого контролю за технічним станом електрообладнання не лише на виробничих підприємствах, а й серед побутових споживачів у житлових будівлях.

Пожежі в електрообладнанні зазвичай виникають через наступні фактори: використання застарілої електропроводки, яка не розрахована на сучасні навантаження від великої кількості побутових електроприладів; короткі замикання; використання не відповідних запобіжників; некваліфіковане втручання, неправильний монтаж проводки або підключення потужних приладів без урахування допустимого навантаження; порушення контактних з'єднань; використання несправних або саморобних електроприладів [6].

Найбільш ефективними профілактичними заходами щодо посилення заходів із дотримання правил пожежної безпеки є:

- перевірки дотримання правил пожежної безпеки на підприємствах та в установах;
- проведення профілактично-роз'яснювальної роботи серед населення різних вікових категорій;
- посилення навчання працівників щодо безпечної експлуатації електрообладнання;
- контроль керівників організацій за дотриманням вимог пожежної безпеки;
- популяризацію страхування майна від пожеж [7].

До однієї з причин погіршення ситуації – збільшення кількості пожеж є зменшення кількості профілактичних заходів, що спричинене воєнним станом. Зокрема, ухвалена Кабінетом Міністрів України постанова № 303 від 13 березня 2022 року запровадила мораторій на проведення планових та позапланових перевірок

контролюючими органами на період воєнного стану [8]. Аналіз пожежно-профілактичної роботи свідчить, що з початком повномасштабного вторгнення увага державних органів та громадян була спрямована на безпекові питання, пов'язані з бойовими діями, що призвело до зниження рівня контролю за дотриманням вимог пожежної безпеки. Водночас зростання кількості пожеж через несправності електрообладнання підкреслює необхідність відновлення профілактичних заходів, посилення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед населення та проведення планових перевірок електромереж у житлових і промислових об'єктах. Лише комплексний підхід та відповідальне ставлення до експлуатації електроустановок допоможуть зменшити ризики займання та мінімізувати матеріальні і людські втрати.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 9 місяців 2020 року.
2. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 9 місяців 2021 року.
3. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 9 місяців 2022 року.
4. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 9 місяців 2023 року.
5. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні за 9 місяців 2024 року.
6. Основи безпечної експлуатації електроустановок: Підручник / С. В. Панченко, О. І. Акімов, М. М. Бабаєв та ін. – Харків: УкрДУЗТ, 2021. – 149 с.
7. НАПБ А.01.001-2014 Правила пожежної безпеки в Україні (Наказ № 474, НАПБ А. 01.001-2014).
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 р. № 303 «Про припинення заходів державного нагляду (контролю) в умовах воєнного стану» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/303-2022-%D0%BF#Text>

УДК 614.842

АНАЛІЗ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ПРИ ГАСІННІ ПОЖЕЖ НА ЕНЕРГЕТИЧНИХ ОБ'ЄКТАХ

Віталій ДЯКІВ, Олена БОРСУК к.т.н.

Національний університет цивільного захисту України

Гасіння пожеж на об'єктах енергетики, окрім вражаючих факторів відкритого полум'я, високої температури, продуктів горіння (дим та небезпечні пари), завжди несе в собі додаткову небезпеку – ураження електричним струмом. Пожежники, окрім гасіння загорань та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, повинні неухильно дотримуватися заходів безпеки при роботі з електрообладнанням, що знаходяться під напругою [1].

Гасіння подібних пожеж завжди є складним випробуванням для пожежників і вимагають знань та розуміння того, що відбувається на даному об'єкті, технологічного процесу, принципу роботи електроустановок, можливий розвиток подій за тих чи інших умов, а також багато інших факторів для забезпечення як власної безпеки, так і при допомозі потерпілим.

В умовах воєнного стану, пріоритетними цілями ворожих атак є об'єкти критичної інфраструктури, що призначені для вироблення та передачі електричної енергії, а саме теплові та гідроелектростанції, енергорозподільчі та трансформаторні підстанції високої напруги, енергетичної когенераційні об'єкти. Фактори військової агресії спричинили зростання надзвичайних ситуацій на енергетичних об'єктах для